

Araştırma Makalesi • Research Article

Arşiv Belgelerine Göre Demokrat Parti Döneminde Eğitim Yatırım ve Ödenekleri
According to Archival Documents Education Investments and Allowances During the Democratic Party Era

Şahin Yedek*

Öz: 1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidarı Cumhuriyet Halk Partisi'nden devralmasıyla Türkiye'de adeta farklı bir dönem başlamıştır. Siyasi, askeri, sosyal ve iktisadi bakımdan kendine özgü gelişmeler yaşanan bu dönem, 1960 yılında yapılan askeri darbe ile son bulmuştur. Demokrat Parti döneminde, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı yatırımlarında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Eğitimin her kademesinde öğretmen, öğrenci ve okul sayısı bakımından üç kate yakın artış görülmüştür. Eğitim tarihi alanında yapılan çalışmalar ve resmi kurumların yayınladıkları istatistiklerle bu döneme dair gelişmeler nicel ve nitel açıdan değerlendirilmeye çalışılmıştır. Fakat yapılan yatırımların kentlerdeki yansımaları, ayrılan ödeneklerin hangi eğitim kurumunun inşası ve tamirati için kullanıldığı konusu alanın eksik kalan tarafını oluşturmuştur. Çalışmanın odaklandığı bu konu, özellikle Cumhuriyet dönemi arşiv kayıtlarından elde edilen bilgilerle ayrıntılı bir şekilde sunulacaktır. Kent eğitim tarihi çalışmalarına özellikle eğitim kurumlarının tarihçeleri açısından önemli katkı sağlayacak bu çalışma, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim, yetiştirme yurtları ve yükseköğretim yatırımları olmak üzere eğitimin her kademesindeki gelişmeler ayrı başlıklar altında sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Demokrat Parti, Eğitim, Öğretim, Okul, Yatırım, Ödenek.

Abstract: In 1950, when the Democratic Party took over from the Republican People's Party, a completely different period began in Turkey. This period, which experienced unique developments in terms of politics, military, social and economic, ended with the military coup in 1960. During the period of the Democratic Party, there were significant improvements, especially in investments in the Ministry of Education. In all levels of education, the number of teachers, students and schools increased almost three times. Studies conducted in the field of educational history and statistics published by official institutions tried to evaluate the developments in this period from a quantitative and qualitative point of view. But the reflection of the investments in cities, the question of which educational institution the allocated allowances were used for construction and repair, formed the missing side of the area. This topic, which the study focuses on, will be presented in detail, especially with information obtained from archival records of the Republican period. It will make an important contribution to the study of the history of education in the city, especially in terms of the history of educational institutions. Developments at all levels of education, including primary education, secondary education, special education, educational dormitories and investments in higher education, will be presented under separate headings.

Keywords: Democratic Party, Education, Training, School, Investment, Allowance.

* Doç. Dr., Munzur Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü
ORCID: 0000-0002-3783-520X, sahinyedek@munzur.edu.tr

Received/Geliş: 15 March/Mart 2021

Düzeltilme/Revised form: 01 October/Ekim 2021

Accepted/Kabul: 03 October/Ekim 2021

Published/Yayın: 25 December/Aralık 2021

Giriş

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün üstün çabalarıyla başlatılan eğitim seferberliği ve modern eğitim sistemi oluşturma faaliyetleri sonraki devlet yöneticileri tarafından da özenle sürdürülmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda okul, öğretmen, öğrenci, materyal ve müfredat planlamaları eğitim politikalarının en önemli başlıklarını oluşturmuştur. Özellikle nüfus artışına paralel olarak ihtiyaç duyulan eğitim kurumu sayısı Milli Eğitim bütçesinin vermiş olduğu imkânlar dâhilinde ülke çapında arttırılmaya çalışılmıştır. Vatandaşların her kademedede eğitim- öğretim ihtiyacının karşılanması amacıyla örgün, yaygın ve mesleki-teknik eğitim olmak üzere farklı Bu çalışmada, Demokrat Parti döneminde eğitim-öğretimin her kademesindeki yatırımlar, ayrılan ödeneklerin kullanıldığı eğitim kurumları, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim olmak üzere farklı başlıklar altında ayrıntılı sunulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın 1950-1960 yılları arasında ülkemizde yapılan eğitim kurumlarının inşası, tadilatı ve ek bina yapımlarına dair bilgileri içermesi kurum tarihçelerine ve kentlerin eğitim tarihine katkıda bulunacaktır. İçeriğin daha net anlaşılabilmesi ve mukayese edilebilmesi adına sayısal verilere dair bilgiler tablolarla da desteklenmiştir.

Öğretim kurumları açılmış, devlete katkı sağlayacak insan kaynağı oluşturulmaya çalışılmıştır. 1950 yılında iktidarı Cumhuriyet Halk Partisinden devralan Demokrat Parti yöneticilerinin halkevleri ve köy enstitüleri gibi köklü eğitim- kültür kurumlarını kapatması, yatırımlara rağmen eğitimde kalite ve planlama sorunlarının yaşanıyor olması, üniversitelerin özerklik meselesi gibi konular bu yılların politik tartışmalarında sık sık yer almışsa da (Sakaoğlu, 1992:110,111), partinin iktidarda kaldığı on yıllık süre içerisinde eğitim kurumu sayısını yeterli düzeye ulaştırma gayreti büyük olmuştur. Şöyle ki; bu dönemde ilkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitim kurumları hem nicelik hem de nitelik bakımından önemli gelişmelere sahne olmuştur. İlkokul, ortaokul ve lise sayısı bu dönemde iki kata yakın artmış, öğretmen kadrosu ve okula devam eden öğrenci sayısı ise üç katına çıkmıştır. Özellikle ortaokul ve lise düzeyinde mesleki ve teknik okullar açılarak öğrencilerin mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve bir an önce üretken vatandaş durumuna geçmesi amaçlanmıştır.1952 yılında her yaşta vatandaşın eğitimine katkı sağlaması düşüncesiyle Milli Eğitim Bakanlığı içinde Halk Eğitimi Bürosu kurulmuş, 1956 yılından itibaren de kentlerde Halk Eğitim Merkezleri açılmaya başlanmıştır (Ekinci, 1992: 20). İlk defa, İstanbul ve Ankara dışında Ege (İzmir), Atatürk (Erzurum) ve Karadeniz Teknik (Trabzon) Üniversiteleri kurularak gençlerin yükseköğretime erişim alanı genişletilmiş, devletin ve özel sektörün yetişmiş eleman ihtiyacı giderilmeye çalışılmıştır (Almanak, 1986: 105).

1951 yılında çıkarılan 5822 Sayılı Sağır-Dilsiz ve Körler Müessesesinin Milli Eğitim Bakanlığına Devrine Dair Kanun (Resmi Gazete, S. 7880) ile Sosyal Yardımlaşma Bakanlığı'na bağlı olan Sağır-Dilsiz ve Körler Okulu'nun Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmesi sağlanmış, ilk defa özel eğitimin örgün eğitim çalışmaları arasında yürütülmesine başlanmıştır (Özsoy, 1983: 391). 1954 yılında çıkarılan 6234 sayılı Köy Enstitüleri ile İlköğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun (Resmi Gazete, S. 8625) ile ilköğretmen okulları ve köy enstitüleri olmak üzere iki tip kurumla ilkokul öğretmeni yetiştirilmesine son verilmiştir. Aynı kanunla Köy Enstitüleri kapatılarak (Altıntaş, 1993: 4) öğretmen yetiştiren kurumlar "İlköğretmen Okulu" adı altında birleştirilmişlerdir (Gedikoğlu, 1971: 360). 1957 yılında çıkarılan 6940 sayılı Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun (Resmi Gazete, S. 9572) ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası müzik etkinliği gösteren en önemli kuruluş olarak ortaya çıkmıştır (Karamuk, 1973: 172).

2. İlköğretim

2.1. İlkokullar: Demokrat Parti döneminde önceki yıllarda olduğu gibi ilkokullar yapılış masrafları devlet ve il bütçelerinden karşılanan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullardır¹. Bu okullar;

a)Öğretmenli Okullar: 5 yıl süreli, asil ve vekil öğretmenler tarafından idare edilen.

b) Öğretmenli - Eğitimli Okullar: 5 yıl süreli, okulda bilfiil çalışan öğretmen ve eğitimli bulunan.

¹1- Şehir İlkokulları: Yıllık öğretim süresi 200 günden aşağı olmayan İl ve İlçe belediye sınırları içinde faaliyet gösteren 5 yıllık okullardır. 2- Köy İlkokulları: Yıllık öğretim süresi 170 günden aşağı olmayan ve ders programlarında daha çok ziraat ve iş faaliyetlerine yer verilen il ve ilçe belediye sınırları dışında kalan okullardır.

c) **Eğitmenli Okullar:** 3 yıl süreli, eğitmenler tarafından idare edilen olmak üzere üçe ayrılır².

Tablo 1. 1950- 1960 Yıllarında İlkokul Sayısı

Yıllar	Şehirlerde 5 Yıllık	Köylerde Öğretmenli 5 Yıllık	Köylerde Eğitmenli 3 Yıllık	Toplam
1950	1.505	11.940	3.860	17.305
1960	2.240	20.926	1.078	24.244

Kaynak: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 11

Demokrat Parti döneminde tablo 1’de görüldüğü gibi yapılan yatırımlar sonucu şehir ve köylerdeki ilkokul sayısı iki kata yakın artış göstermiştir. Özellikle köylerdeki eğitmenli ilkokulların yerini öğretmenli ilkokullar almaya başlamıştır ki, bunda nitelikli öğretmen sayısının artışı etkili olmuştur. Şehirlerdeki ilkokul sayısının artışına ise doğal nüfus artışının yanında, sanayileşmeye bağlı olarak köyden kente göçlerin başlaması ve buna bağlı olarak artan öğrenci sayısı etki etmiştir. Bu dönemde 7 yaşında olup okula kayıtlı öğrenci sayısında önceki yıllara göre çok belirgin bir fark görülür. 1950 yılında 7 yaşındaki kız-erkek toplam nüfus 467.992’dir. Bu nüfusun ilkokula kayıtlı olanı ise 332.748’dir. 1960 yılında ise 7 yaşındaki nüfus 812.306’ya çıkarak iki kata yakın artış göstermiş olsa da, bu nüfusun 657.179’u ilkokula kayıtlıdır. Nüfus artışına rağmen kayıtlı öğrenci sayısı önemli derecede yükseliş göstermiştir (Tablo 2.) (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 11).

Tablo 2. İlkokula Kayıtlı Olan Öğrencilerin 7 Yaşındaki Nüfusa Oranı

Yıllar	7 Yaşındaki Nüfus			İlkokullara Kayıt Olan Öğrenci Sayısı			%		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
1935	228.524	210.836	439.410	98.638	56.010	154.648	43	27	35
1950	248.341	219.651	467.992	198.868	133.880	332.748	80	61	71
1960	427.535	384.711	812.306	391.910	265.269	657.179	92	69	81

Kaynak: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 11

1950’li yılların Türkiye’si eğitimde kız-erkek fırsat eşitliği bakımından değerlendirildiğinde, genellikle aileden ve sosyal çevreden kaynaklı dezavantajlı olan kız çocuklarının tablo 2’de görüleceği üzere nüfus artış hızına rağmen okula kayıt oranı yükselmiştir. Bu yükseliş, eğitim yatırımları ve modern eğitim kurumlarının köy-şehir ayrımı yapılmadan inşası ile doğrudan ilgilidir. 1950 yılında resmi ilkokullarda bir öğretmene düşen öğrenci sayısı şehirde 43, köyde 51, eğitmenli okullarda 26’dır. 1960 yılında ise hızlı nüfus artışına rağmen bu rakamlar şehirde 43, köyde 49, eğitmenli okullarda 23’tür (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967:12). Bu veriler, eğitim yatırımlarının nüfus artış hızı ile paralel geliştiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Arşiv kayıtları esas alınarak³ yapılan bu çalışmada özellikle 1950-1957 yılları arasında köy okulları için yapılan yatırımlar dikkat çekmektedir. 1949 yılında ilkokul sayısı şehirlerde 1.482, köylerde 15.836 iken, 1960 yılında bu sayı şehirlerde 1.888, köylerde 17.874’e ulaşmıştır. Nüfusun kırsalda yoğunlaşması yatırımlarında daha çok köylere yönelmesine sebep olmuştur. Şehirlerdeki ilkokul öğrencisinin iki kat fazlasına sahip köy okullarına yapılan yatırımlar yıllar itibariyle sürekli artış göstermiştir. Köy okulları için 1949-1950 öğretim yılında ayrılan ödenek miktarı 7.981.899 lira iken, 1960 yılında bu miktar beş kata yakın artarak 38.000.000 liraya ulaşmıştır. Ödeneklere bağlı yatırımlar incelendiğinde; 1949-1950 öğretim yılında yeni inşa edilen okul sayısı 617, onarım ve ek

² Eğitmenli ilkokullar ilkokul eşdeğeri sayılmazlar ve sayıları da yıllar itibariyle gittikçe azalmıştır.

³ Devlet İstatistik Enstitüsü’nün verileri ile Cumhuriyet Arşivi kayıtları farklılık göstermektedir.

bina gibi tadilatların yapıldığı okul sayısı ise 449'dur. Okul sayısının her yıl düzenli arttığı bu dönemde, özellikle 1956-1957 öğretim yılında yeni inşa edilen okul sayısı 1.333'e ulaşmıştır. Toplamda; yeni yapılan, harap halde bulunup yerinde yeniden inşa edilen ve onarım ve eklemeler yapılarak öğretime açılan okul sayısı sekiz yıl içinde çok önemli bir artışla 8.669'a ulaşmıştır (Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/ 91.568.12-12.). (Tablo 3)

Tablo 3. 1949-1957 Yılları Arası Okul, Öğretmen, Öğrenci Sayıları ile Bu Yıllar Arasında Yapılan Köy Okulları ve Gönderilen Ödenek Miktarları

Yıllar	Okul			Öğretmen			Öğrenci			Köy Okulları İnşası İçin Gönderilen Ödenek	Yapılan Okullar		
	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam		Yeni	Harap Yerde Yeniden	İkmal ve Onarım
1949-1950	1.482	15.836	17.318	10.066	23.778	33.844	443.074	1.133.928	.577.002	7.981.899	617	---	449
1950-1951	1.509	16.347	17.856	10.633	24.129	34.852	453.497	1.148.701	1.602.198	8.800.000	497	---	473
1951-1952	1.543	16.361	17.904	11.039	24.464	35.503	469.483	1.158.464	1.627.947	10.000.000	558	8	114
1952-1953	1.589	16.372	17.961	11.836	24.673	36.509	504.936	1.169.482	1.674.418	16.100.000	372	148	843
1953-1954	1.629	16.616	18.245	12.183	24.550	36.733	560.826	1.221.837	1.782.663	15.000.000	370	101	513
1954-1955	1.739	17.096	18.835	13.429	24.912	38.341	619.408	1.258.426	1.877.834	20.000.000	291	254	529
1955-1956	1.781	17.341	19.122	14.577	29.154	43.721	676.774	1.319.428	1.996.202	20.000.000	343	229	627
1956-1957	1.888	17.874	19.762	16.350	29.313	45.663	757.468	1.373.680	2.131.148	38.000.000	1.333	---	---
TOPLAM										137.881.899	4.381	740	3.548

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/ 91.568.12-12.

Demokrat Parti döneminde eğitim yatırımlarına paralel gelişen bir diğer husus ise okula kayıtlı öğrenci sayısının da artış göstermiş olmasıdır. İktidara gelmeden önceki 1949-1950 öğretim yılında ilkokula başlama yaşında olup okula devam edenler %59 oranında iken, bu oran nüfus artışına rağmen 1960 yılında %71'e çıkmıştır. (Tablo 4) Bu artış, eğitim yatırımlarının ülke çapına yayılmış olması, gösterilen gayretler ve vatandaşlarda gelişen eğitim bilinciyle doğrudan ilgilidir (CCA: 30.1.0.0/91.568.12.).

Tablo 4. 1950-1960 Yıllarında Öğrenim Çağındaki- Okula Devam Eden ve Öğrenimden Mahrum Çocuk Sayısı

Yıllar	Öğrenim Çağındaki Çocuk Sayısı (7-11 Yaş)	Okula Devam Eden Çocuk Sayısı	Öğrenimden Mahrum Çocuk Sayısı	Öğrenimden Mahrum Çocuk Sayısı (%)	Okula Devam Eden Çocuk Sayısı (%)
1949-1950	2.650.700	1.577.002	1.073.002	41	59
1956-1957	3.229.000	2.131.148	1.097.852	34	66
1959-1960	3.534.883	2.514.592	1.020.291	29	71

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12.

3. Ortaöğretim

3.1. Ortaokullar: İlkokulu bitirmiş öğrencileri daha ileri bir kültür seviyesine ulaştırmayı ve ülke için kalifiye eleman yetiştirmeyi amaç edinen kurumlar olarak tanımlanmışlardır⁴. İlkokul sonrası eğitim süresi üç yıl olan bu okullar, bağımsız olarak faaliyet gösterdikleri gibi liselere bağlı olarak da açılmışlardır. Bu dönemde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılmış yabancı dille öğretim yapan okullar da mevcuttur. Bunun yanında, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 22 Ekim 1953 tarih 260 sayılı kararı ile ilkokulu bitirmiş çocukların meslekî yönelmede karşılaştığı kararsızlıkları ve küçük yaşta meslek öğreniminin ağırlığını ortadan kaldırmak amacıyla 1953-1954 öğretim yılında pilot okul niteliğinde muhtelif gayeli ortaokullar⁵ (Çok Amaçlı Okul) açılmıştır. Bunlar, 1959-1960 öğretim yılından itibaren müfredat programlarında yapılan değişiklikle erkek orta sanat okulu haline getirilmiştir (Cicioğlu, 1985: 184). Millî Eğitim Bakanlığı'nın açmış olduğu bu okulların yanında şahıs, cemaat, cemiyet ve müesseseler tarafından açılan özel ortaokullar da olmuştur. Türkçe derslerine Türk öğretmenlerin girdiği bu okullar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın kontrolü altında faaliyetlerini sürdürmüşler ve kurucularına göre özel Türk, azınlık ve yabancı diye üç bölümde toplanmışlardır. 1965-1966 öğretim yılından itibaren de gündüzleri öğrenimine devam edemeyecek öğrenciler için akşam ortaokulları faaliyete geçmiştir (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 19).

3.2. Liseler: Ortaokul sonrası üç yıl süreli okullardır. Lise ikinci sınıftan itibaren sınıflar edebiyat ve fen şubelerine ayrılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren yabancı dille öğretim yapan liselerin hazırlık sınıfları olmuştur. Ortaokullar gibi gündüz öğretimi yapamayanlar için, 1959-1960 öğretim yılında dört yıl süreli akşam liseleri açılmıştır (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: X).

Tablo 5. 1949-1960 Yılları Okul- Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Yıllar	Okul Sayısı			Öğretmen Sayısı			Öğrenci Sayısı		
	Lise	Ortaokul	Toplam	Lise	Ortaokul	Toplam	Lise	Ortaokul	Toplam
1949-1950	58	330	388	1425	3730	5145	18257	58675	76932
1959-1960	133	641*	774	2825	9725	12550	54862	237951	292813

*Akşam ortaokulları dâhil edilmiştir. **Kaynak:** CCA: 30.1.0.0/91.568.12-4.

3.3. Meslekî ve Teknik Öğretim Kurumları: İlkokulu bitirmiş öğrencileri ileri bir kültür seviyesine ulaştırmak, memleket için kalifiye eleman yetiştirmek amacıyla olan okullar olarak tanımlanan bu okullar, ilkokullarla yüksekokul arasındaki kademeyi oluşturmuşlardır. Bir kısmı ilkokul, bir kısmı ortaokul mezunu öğrenci kabul ettiklerinden yapıları ve öğretim süreleri bakımından birbirinden farklılık göstermişlerdir. 1970 yılından sonra ise bugünkü “Endüstri Meslek Lisesi” adını almışlardır. İlk defa Demokrat Parti döneminde özellikle kamu kurumlarının personel ihtiyacının karşılamak ve nitelikli eleman yetiştirmek amacıyla açılıp günümüzde halen varlığını koruyan, sonraki yıllarda farklı türdeki okulların bünyesine dahil edilip kapatılan ortaöğretim düzeyindeki bazı mesleki ve teknik eğitim kurumları şunlardır:

İmam Hatip Okulları: İki seviyeli açılan bu okulların, ilk dört yılı ilkokul mezunlarından oluşmuş ortaokul seviyesindedir. Sonraki üç yılı lise seviyesindedir. 1931-1932 öğretim yılına kadar ortaokullara bağlı sınıflar halinde faaliyet gösteren bu okullar, 1951-1952 öğretim yılında tekrar İmam Hatip Okulları adı altında açılmışlardır (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 19).

Sekreterlik Okulları: 1956-1957 öğretim yılında açılan bu okullar, kız enstitüsü, ticaret lisesi ve denk okul mezunlarını almıştır. Öğretim süresi iki yıl olan bu okullar lise seviyesinde sayılmışlardır (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 21).

Matbaacılık Okulu: Matbaacılık alanında makine, tipo-ofset, klışecilik ve entertip işlerinde çalışacak kalifiye elemanları yetiştirmek amacıyla 1946-1947 öğretim yılında Ankara 1. Erkek Sanat

⁴ Bu kurumlar, amaçları bakımından öncelikle: I- Klâsik orta öğretim: İlkokulu bitirmiş olanları daha ileri bir kültür seviyesine ulaştırmak amacıyla taşır. İlkokul ile yüksekokullar arasındaki kademeyi teşkil ederler. Biri orta diğeri lise olmak üzere iki üniteye ayrılır. II—Meslekî teknik öğretim.

⁵ Bu okulda öğrenciler, birinci sınıftan sonra mesleğe yöneltici bir bölüme ayrılmışlardır.

Enstitüsü'nde bir matbaacılık bölümü açılmıştır. Bir yıl sonra II. Erkek Sanat Enstitüsü'ne nakledilen bu şube, 1951-1952 öğretim yılında İstanbul Sultanahmet Erkek Sanat Enstitüsü'ne nakledilmiş, 1952-1953 öğretim yılından itibaren müstakil okul haline getirilmiştir. Bu okula ortaokul ve erkek orta sanat okulu mezunları kabul edilmeye başlanmış, öğretim süresi üç yıl olmuştur (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: XII).

Devlet Demir Yolları Meslek Okulu: Ulaştırma Bakanlığına bağlı olan bu okul, 1940-1941 öğretim yılında açılmıştır. 1949-1955 yılları arasında öğretimine ara vermiş, 1955-1956 öğretim yılında tekrar faaliyete geçmiş ve 1963 yılında kapanmıştır. Ortaokul mezunlarını kabul eden bu okulun öğretim süresi ise üç yıl olmuştur. (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 21).

Maliye Meslek Okulu: Maliye Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren bu okul, 1949-1955 yılları arasında kapalı kalmış, 1955-1956 öğretim yılında yeniden açılmıştır. Ortaokul mezunlarını kabul etmiş ve öğretim süresi üç yıl olmuştur (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: XII).

Mensucat Sanat Enstitüsü: Tekstil sanayisine kalifiye eleman yetiştirmek amacıyla 1956-1957 öğretim yılında açılan bu okul, ortaokula dayalı iki yıl öğretim süreli olmuştur (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 20).

Erkek Orta Sanat Okulları ve Enstitüleri: Bu okulların ilk örneğini, 1860 yılında Mithat Paşa tarafından kurulan Islahhane adlı erkeklere özel sanat okulu oluşturmuştur. Ondan sonra da vilayetlerde buna benzer okullar açılmaya başlanmıştır. Bu okullarda öğrencilere çuhacılık (dokumacılık), araba yapıcılığı, müretteplik (dizgicilik), kunduracılık, terzilik, debbağlık (dericilik) gibi sanatlar öğretilmiş; İkinci Meşrutiyet devrinde de bir kısım okullardaki meslek şubelerine demircilik, marangozluk, dökümcülük, modelcilik gibi bölümler ilâve edilmiştir. 1927 yılında öğretim süreleri ve programları birbirinden farklı olan bu okullar, ilkokul sonrası beş yıl süreli meslek okulu haline getirilmişlerdir. 1941-1942 öğretim yılından itibaren erkek orta sanat okulu ve erkek sanat enstitüsü halinde iki kısma ayrılmıştır. 1960 yılından sonrada orta kısımları klâsik ortaokul müfredat programını uygulamaya başlamıştır. Bu okulların orta kısımlarına ilkokul mezunları alınmıştır. Enstitü kısımlarına ise orta sanatları bitiren ve klâsik ortaokul mezunları alınmıştır. 1960 yılına kadar klâsik ortaokul mezunu öğrenciler için özel sınıflar mevcutken, orta sanatların klâsik ortaokul müfredat programını uygulamaya başlamalarıyla diğer sınıflarla birleştirilmiştir (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: XI).

Kız Orta Sanat ve Kız Enstitüleri: Kız öğrencilerin iyi bir ev kadını olarak yetişmelerini ve kadın sanatları öğrenmelerini temin etmek için açılan bu okulların ilk örnekleri, 19. yüzyılın ikinci yarısında açılan kız sanayi mektepleridir. Bu okullar daha çok askeri kıyafet dikmek amacıyla kurulmuşlardır. Cumhuriyet dönemine kadar zaman zaman program ve yapılarında değişiklikler yapılmışsa da amacına uygun gerçek meslek eğitimi veren okullar haline getirilmemişlerdir. 1928-1929 öğretim yılından itibaren "kız enstitüsü" adını almış bu okullar, ilkokul sonrası beş yıl öğrenim süreli olmuşlardır. 1943-1944 öğretim yılından itibaren ilk üç yılı "kız orta sanat" son iki yılı "kız enstitüsü" olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. 1949-1950 öğretim yılından itibaren ikinci kısım olan "bağımsız kız orta sanatlar" açılmıştır. İhtiyaç duyulan yerlerde bu okullara iki yıl daha ilâve edilerek enstitü haline getirilmişlerdir. Enstitü kısımları 1959-1960 öğretim yılına kadar ortaokul mezunlarından oluşmuş ve aynı seviyedeki özel sınıflara kabul edilmiştir.. 1963-1964 öğretim yılından itibaren de öğretim süresi iki yıldan üç yıla çıkarılmıştır (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: XI).

Motor Sanat Enstitüleri: Bu okullar motorlu vasıtaların bakım ve tamirlerini tekniğe uygun bir şekilde yapabilecek kalifiye elemanları yetiştirmek amacıyla motorlu vasıtaların ve traktörlerin çok olduğu bölgelerde 1953-1954 öğretim yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Önce "motor makina okulu" adı altında üç yıl süreli olarak faaliyet göstermiş, 1955-1956 öğretim yılında makina bölümleri kaldırılarak motor sanat enstitüsü adını almış ve öğrenim süresi iki yıl olmuştur. Bu okullara, orta sanat ve ortaokul mezunlarından olmak üzere sınavla öğrenci alınmıştır (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: XI).

Tekniker Okulları: Meslekî bilgiye sahip teknikerlere olan ihtiyacı karşılamak için 1911 yılında "kondüktör mektebi" adında bir okul kurulmuş, en az beş yıllık idadi mezunlarından öğrenci

kayıt edilen bu okulun adı 1922 yılında “nafia fen mektebi” olarak değiştirilmiştir. 1952-1953 öğretim yılında ülke için duyulan tekniker ihtiyacı nedeniyle atölye ve laboratuvarları müsait olan sanat enstitülerinin içinde yeniden “tekniker okulları” açılmıştır. İstanbul Tekniker Okulu’nda daha fazla mühendis yetiştirilmesi için teknikerlik bölümüne yeniden öğrenci alınmamış ve mevcut öğrenciler de yeni açılan teknikerlik okullarına dağıtılmıştır. Öğrenim süresi iki yıl olan bu okulların yanında, gündüz çalışmak zorunda kalıp öğrenime devam edemeyenler için 1954-1955 öğretim yılında üç yıl süreli akşam tekniker okulları açılmıştır. 1960-1961 öğretim yılına kadar dersleri kurs mahiyetinde olan akşam tekniker okullarına da gündüz tekniker okulları gibi sınıf geçme usulü getirilmiştir. 1954-1955 öğretim yılında akşam öğretimi yapan akşam ticaret liseleri de açılmaya başlanmıştır. 1961-1962 öğretim yılına kadar kurslar halinde faaliyet gösteren akşam ticaret liseleri bu tarihten sonra gündüz ticaret liseleri programlarını uygulamaya başlamıştır (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973: XI, XII).

Yapı Orta Sanat ve Yapı Enstitüleri: Bu okullar inşaat işlerinde çalışacak yetişmiş elemanlar yetiştirme amacıyla açılmıştır. 1931-1932 öğretim yılında Ankara’da ilkokul mezunlarını kabul eden “inşaat usta okulu” adıyla faaliyete geçen bu okula, o zamana kadar erkek orta sanat okulları içinde bulunan inşaat ile ilgili meslek şubelerindeki öğrencilerde nakledilmişlerdir. Öğrenim süresi dört yıl olan bu okulda, öğrenciler dördüncü sınıftan sonra iş yerlerinde gördükleri altı aylık bir stajdan sonra mezun olmuşlardır. 1939-1940 öğretim yılında bu stajları okulda yapmak ve bazı teorik bilgileri arttırmak için öğretim süresi beş yıla çıkarılan, 1940-1941 öğretim yılından itibaren de iki devreye ayrılan bu okulun ilk üç sınıfına, “yapı ortaokulu”, son iki sınıfına da “yapı enstitüsü” denmiştir. 1959-1960 öğretim yılında orta kısımları klâsik ortaokul müfredat programını uygulamaya başlamış, enstitü kısımları ise sadece ortaokul mezunu kabul eden meslek okulları haline getirilmiştir (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 20).

Denizbank Orta Sanat Okulu: Denizcilik Bankası’na bağlı olarak faaliyet gösteren bu okul, tersanelerdeki gerekli kalifiye elemanın yetiştirilmesi için açılmış, ilkokul mezunlarını kabul etmiş ve öğrenim süresi üç yıl olmuştur.

Demokrat Parti döneminde işlerlik kazandırılan yukarıda bazı örnekleri verilen mesleki ve teknik okullara dair istatistikler ve kayıtlar yıllara göre mukayeseli incelendiğinde, 1950 - 1960 yılları arasında orta dereceli mesleki ve teknik okulların tür, öğretmen, öğrenci ve okul sayısında olan artış net bir şekilde görülür. Şöyle ki; bu dönemde öğretmen ve öğrenci sayısı iki katın üstünde, okul sayısı ise iki kata yakın artış yükselmiştir. (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1967: 31). (Tablo 6)

Tablo 6. Orta Dereceli Mesleki ve Teknik Okul, Öğretmen, Öğrenci Durumu

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı			Öğrenci Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
1950	326	2.985	1.503	4.488	41.663	11.626	53.289
1960	530	5.770	2.563	8.333	75.495	32.726	108.221

Ortaöğretimdeki okul türü ve sayısı Millî Eğitim Bakanlığı’nın ayırdığı ödenek miktarları doğrultusunda gelişmiştir. Bu döneme dair arşiv kayıtlarındaki ödenek miktarları Tablo 7’de verilmiştir. 1950 yılında ortaöğretime ayrılan ödenek 1.611.816 lira iken, bu miktar 1957 yılında 10.000.000 liraya çıkmıştır. Yıllara göre toplam ödenek miktarı ise 44.045.470 lirayı bulmuştur. (Tablo 7)

Tablo 7. 1950-1957 Yılları Arasında Ortaöğretime Yapılan Ödenekler

Yıllar	Ödenek	Yeni Bina	Tamamlanmış	Kalorifer	Büyük Onarım
1950	1.611.816	7	6	1	2
1951	1.222.654	--	3	--	--
1952	1.990.000	14	--	2	1
1953	4.875.000	18	1	1	8
1954	6.114.000	3	-	--	22
1955	10.232.000	29	6	2	11
1956	8.000.000	2	--	--	1
1957	10.000.000	57	8	--	5
TOPLAM	44.045.470	130	24	6	50

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12.

İlköğretmen Okulları: İlkokul öğretmeni yetiştiren bu okullar, üç ve altı yıllık olmak üzere iki kısma ayrılmışlardır. Altı yıl süreli ilköğretmen okulları, ilkokul mezunu öğrencileri kabul etmişlerdir. Köy öğretmen okulları olarak faaliyet gösteren bu okullar, 1932-1933 öğretim yılında kapanmıştır. 1937-1938 öğretim yılında beş yıllık olarak açılan köy enstitüleri⁶ ise 27 Ocak 1954 tarihinde Köy Enstitüleri'ni İlköğretmen Okulu'na dönüştüren 6234 Sayılı Kanunun yayımlanması ile kapanmıştır. Bu okulların yerine altı yıl süreli ilköğretmen okulları açılmıştır (Gedikoğlu, 1971: 360). Üç sınıflı öğretmen okulları ise ortaokul mezunu öğrencileri kabul etmişlerdir. 1955 yılında Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü yeniden açılmış, 26 Ekim 1957 tarihinde alınan Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla Eğitim Enstitüleri'nin tüm bölümlerinin meslek dersleri programı yeniden düzenlenmiştir (Koçer, 1967: 18). (Tablo 8-9)

Tablo 8. Eğitim Enstitüleri

Yıllar	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957
Eğitim Enstitüleri	1	2	2	2	2	3	3	3
Öğretmen	95	129	121	132	142	165	185	192
Öğrenci	433	514	368	531	565	692	867	1227

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12-9.

⁶ 22 Ocak 1954 tarihinde köy enstitüleri kapatılmıştır. 13 yıl, 9 ay 5 gün devam eden köy enstitülerinden; 17 bin köy öğretmeni, 3 bin sağlık memuru yetişmiştir. Bu okulların öğrencileri ve personeli tarafından 723 bina, 100 km yol yapılmış, 750 bin ağaç dikilmiştir. (Altıntaş, 1993: 4).

Tablo 9. 1949-1957 İlköğretmen Okullarının Okul- Öğretmen ve Öğrenci Durumu

Yıllar	Okul Sayısı			Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
1949-1950	2	27	29	1420	14.377	15.797	192	575	767
1950-1951	3	28	31	1527	14.779	16.306	195	547	742
1951-1952	3	28	31	1476	14.336	15.812	163	544	707
1952-1953	4	28	32	--	--	15.798	--	--	693
1953-1954	8	26	34	--	--	16.246	--	--	722
1954-1955	8	26	34	2152	12.515	14.667	207	538	745
1955-1956	8	32	40	2612	12.727	15.339	215	516	731
1956-1957	9	33	42	3095	13.470	16.565	237	500	737
ARTIŞ (%)		44,8			%0,05			%0,039	

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12-7.

Demokrat Parti döneminde hemen her şehirde mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları inşasına başlanmıştır. Bunun en önemli sebebi; Amerika Birleşik Devletleri tarafından yapılan yardımlar çerçevesinde satın alınan başta tarım makineleri olmak üzere birçok teknik alet ve makinaryı kullanabilecek teknik ve ara eleman yetiştirme ihtiyacıdır (Tangülü, 2012: 396). Acil olan bu ihtiyacın giderilebilmesi için kentlerde yapılan yeni okullara ve okul tadilatlarına dair arşiv kayıtlarında ayrıntılı bilgiler mevcuttur. Bu bilgiler doğrultusunda; inşaatı bitmiş yada devam eden, tadilata ve ek binaya ihtiyacı olup ihale edilerek yapımına başlanmış okullara dair bilgiler ayrıntılı olarak tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. 1950-1957 Yılları Arasında Yapılmış- Yapılmakta Olan Mesleki-Teknik Okullar ve Ödenek Miktarları

Sıra No	Yapılan Okul	Mukavele Tarihi	Bitim Tarihi	İlk İhale Bedeli	Maliyeti	08.08.1957 Tarihine Kadar Ödenen
1	Ağrı Erkek Sanat Okulu	18.05.1951	14.11.1952	153.874,36	184.106,53	---
2	Amasya Erkek Sanat Enstitüsü	12.03.1955	Devam Ediyor	484.177,53		563.877,63
3	Ankara Teknik Öğretmen Okulu Tadili	19.09.1955	01.01.1956	34.727,75	95.976,44	---
3.1	Biçki Onarımı	10.10.1951	11.02.1952	26.731,45	32.062,81	---
3.2	Yıldırım Erkek Olgunlaşma Sanat Okulu	20.08.1952	17.06.1954	368.898,67	442.678,08	---
3.3	Yıldırım Akşam Kız Sanat Okulu	06.10.1952	28.07.1954	243.395,27	292.074,22	---
3.4	Yıldırım Akşam Kız Sanat Okulu Tel Örgü İşİ	22.06.1956	22.07.1956	36.894,99	44.252,52	---

3.5	Olgunlaşma Enstitüsü	Kız	26.09.1953	24.12.1955	1.074.979,86	1.289.644,18	---
3.6	Olgunlaşma Ens. İkmali	Kız	09.01.1956	31.08.1956	343.013,16	411.604,33	---
3.7	Kız Teknik Öğretmen Okulu		21.05.1955	28.09.1955	67.037,23	78.020,74	---
3.8	Erkek Öğretmen Oku. Pans.		21.01.1954	26.05.1955	309.607,44	263.703,96	---
3.9	Tek. Öğrt. Ok. Kalorifer ve İkmali		02.02.1956	30.09.1956	368.763,53	442.494,26	---
			02.01.1957	20.02.1957	93.222,96	107.055,21	---
3.10	Teknoloji Enstitüsü		10.12.1956		66.683,90	65.504,40	---
3.11	Kırıkkale İş Okulu		17.04.1954		595.007,41		494.494,88
4	Aydın Kız Enstitüsü		25.07.1952	28.10.1953	198.492,99	238.178,32	---
4.1	Kız Enstitüsü İkmali		16.12.1953	16.02.1954	39.178,90	46.912,92	---
5	Balıkesir Bandırma Erkek Öğr. San. Oku. İkmali.		23.05.1951	31.10.1951	54.480,85	56.998,51	---
5.1	Edremit E.S.E.		22.07.1957	Başlamadı	--	--	---
6	Bilecik E.S.O.		20.06.1952	---	166.746,82	163.411,88	---
7	Bingöl Sabit Kurs Merkezi		---	28.05.1953	--	55.729,16	---
8	Burdur E. ve E.S.E. Demir Alımı		26.01.1954	18.08.1955	433.893,59	448.410,18	---
9	Bursa Ticaret Lisesi İkmali		---	21.08.1950	--	16.433,22	---
10	Çanakkale E.S. Enstitüsü		25.02.1955	Bitmedi	421.994,54	---	207.853,48
11	Çankırı Erkek San. Enstitüs		19.06.1954	Bitmedi	476.491,53	---	476.352,27
12	Çoruh Artvin Erk. San. Ens.		08.10.1955	Bitmedi	447.5070,09	---	268.535,50
13	Denizli Erk. San. Ens. Ziraat Aletleri Atölyesi		06.08.1954	11.10.1954	---	83.075,96	---
13.1	Kız Enstitüsü		19.02.1955	Bitmedi	557457,48	304.444,79	---
13.2	Erk. San. Ens. Ziraat Atöl. İkmali		19.10.1954	04.12.1954	---	15.432,77	---
14	Diyarbakır Erkek San. Ens.		08.08.1952	---	509.666,04	---	307.574,79
14.1	Erk. San. Ens. Müteahhit Namına İkmali		30.09.1955	21.02.1956	234.621,29	249.476,98	---
15	Erzincan Akş. Kız. Sanat Okulu		18.05.1951	02.06.1952	116.225,94	126.264,77	---
15.1	Erk. San. Enst.		27.06.1953	30.11.1955	337.827,50	397.192,87	---
16	Erzurum Erk. San. Enst.		14.11.1955	Bitmedi	671.462,26	---	473.209,31
16.1	Erk. San. Ens. Ziraat Alet Atelyesi		24.11.1953	Bitmedi	121.894,00	---	145.497,89
16.2	Ticaret Lisesi		---	Başlamadı	660.400,32	---	---
17	Eskişehir Erk. San. .Ens. Ziraat Alt. Atölyesi.		25.07.1952	02.10.1952	72.343,32	84.483,39	---
17.1	Kız Enst.		18.09.1953	18.12.1955	355.307,69	426.364,23	---
17.2	Kız Enst. İkmali		15.10.1953	15.05.1955	60.132,10	69.118,05	---
18	Gaziantep Kız Enst.		16.06.1952	23.10.1953	273.124,38	327.749,25	---
18.1	Kız. Enst. İkmali		15.10.1953	15.05.1954	35.679,79	42.815,72	---
18.2	Kilis Erk. San. Enst.		10.09.1956	Bitmedi	818.543,25	---	282.391,92
19	Gümüşhane Erk. San. Enst.		23.02.1955	Bitmedi	406.905,47	---	260.458,70

20	Giresun Erk. San. Enst.	02.09.1955	---	623.040,89	---	375.275,30
21	İçel Tarsus Kız Enst.	05.10.1955	---	492.404,42	---	590.884,38
22	İstanbul Baltacılar I. Kısım	19.08.1952	15.08.1953	180.858,29	217.016,65	---
22.1	Baltacılar II. Kısım	05.06.1953	10.03.1954	111.017,24	115.272,20	---
22.2	Baltacılar III. Kısım	19.01.1954	20.11.1954	170.144,37	---	62.512,21
22.3	Bakırköy Kız Enst.	12.10.1953	25.10.1955	445.661,43	511.556,91	---
23.4	Bakırköy Kız Enst Kalorifer	02.07.1956	04.10.1956	41.726,87	37.171,77	---
23.5	Matbaa İ. O. I. Kısım	18.02.1954	30.09.1955	500.269,89	496.517,76	---
23.6	Matbaa İ.O. İkmali	09.08.1956	Bitmedi	610.812,21	---	62.597,54
23.7	Teknik Okul Makina Elekt. Lab. İkmali	30.05.1951	01.10.1951	51.560,38	61.872,64	---
23.8	Teknik Okulu	10.01.1955	01.03.1957	1.204.095,38	---	1.203.889,35
23.9	Teknik Okulu İkmali	25.06.1957	Bitmedi	1.247.561,05	---	---
23.10	Teknik Okulu İkmali Kalorifer	16.02.1957	Bitmedi	177.645,60	---	33.362,67
23.11	Üsküdar Kız Enst.	27.08.1955	Bitmedi	580.159,36	---	526.757,42
23.12	Tophane Antre Merdiveni	21.02.1956	10.09.1956	126.751,35	139.330,17	---
23.13	Selçuk Kız Enst. Vitrin ve Duvar	09.01.1957	06.05.1957	91.905,14	102.499,58	---
23.14	Haydarpaşa Ticaret Lisesi Tamir ve Tadilatı	23.01.1957	Bitmedi	274.206,04	---	29.304,00
23.15	Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Tadilatı	---	Başlamadı	117.330,38	---	---
24	İzmir Motor Makine Okulu	13.08.1952	18.08.1954	926.319,15	1.089.791,36	---
24.1	Tire Kız Enst. Tamir ve Tadilatı	10.04.1955	25.03.1956	68.955,96	81.210,29	---
24.2	Tire Kız Enst. Tamir İkmali	23.08.1956	31.10.1956	24.874,13	29.845,82	---
25	Kastamonu Tosya Akş. San. Okulu	24.02.1955	22.12.1955	82.774,04	89.329,04	---
26	Kırşehir Erk. San. Enst. Demircilik Taşçılık Atölyesi	06.06.1953	03.09.1954	77.137,04	92.528,12	---
27	Kocaeli İzmit Erk. San. Enst. Elekt. Atölyesi	12.06.1953	21.10.1953	71.398,78	100.802,36	---
28	Konya Erk. San. Enst. Traktör Tamir Atölyesi	02.08.1952	07.01.1953	73.871,85	87.128,84	---
29	Kütahya Erk. San. Enst. Demir Atölyesi	03.05.1952	04.08.1952	30.304,59	33.978,05	---
29.1	Erk. San. Enst. Tesviye Atölyesi	25.06.1954	12.11.1954	62.510,27	74.869,70	---
30	Malatya Ticaret Lisesi	03.06.1953	06.10.1954	171.337,79	205.472,51	---
30.1	Ticaret Lisesi İkmali	12.08.1955	07.11.1955	20.762,15	24.361,85	---
30.2	Ticaret Lisesi İkmali	25.12.1954	10.07.1955	36.759,51	44.111,10	---
31	Maraş Kız Enst.	20.01.1954	Bitmedi	322.523,95	---	284.250,63
32	Muş Erk. Olgun.	18.05.1951	26.08.1952	193.157,05	230.508,61	---

33	San. Okulu Muğla Fethiye Akş. Kız San. Okulu. İkmali	29.08.1953	25.02.1954	59.443,25	64.025,00	---
33.1	Akş. Kız. San. Okulu. Sıhhi Tesisat	16.11.1953	26.01.1954	7.742,72	7.742,72	---
34	Nevşehir Erk. Olgun. Sanat. Okulu.	26.07.1951	16.10.1952	262.588,20	258.649,38	---
34.1	Erk Olgun. San. Ok. İkmali			3.042,78	28.091,00	---
35	Ordu Erk San. Enst.	21.10.1953	05.02.1956	222.747,72	208.414,57	---
36	Sakarya Adapazarı Erk. San. Enst.	19.02.1955	Bitmedi	602.598,81	---	377.193,25
37	Samsun Erk. San. Ens. Ziraat Alt. Atelyesi	01.06.1953	05.04.1954	127.054,27	152.464,13	---
37.1	Kız Enstitüsü.	13.12.1952	01.08.1954	321.190,22	354.692,57	---
37.2	Kız Enst. Kalorifer	21.06.1956	04.10.1956	27.056,88	26.892,51	---
38	Seyhan Adana Mot. Mak. Okulu	10.08.1953	30.12.1955	856.015,00	1.027.206,72	---
38.1	Mot. Mak. Okulu İkmali	23.06.1956	25.07.1956	22.371,36	22.371,36	---
38.2	Kız Ens. Pavyonu	07.05.1956	Bitmedi	171.040,80	---	200.194,66
38.3	Ceyhan Erk. San. Enst.	14.08.1954	27.12.1956	368.464,53	380.973,89	---
39	Siirt Erk. San. Enst.	26.01.1954	19.01.1956	519.564,34	620.667,16	---
40	Tekirdağ Erk. San. Enst. Atölye Yıkım	23.06.1952	01.06.1953	93.865,60	98.698,47	---
40.1	Erk. San Enst. Motor Tamir Atölyesi	01.08.1952	04.04.1953	62.600,38	75.119,01	---
40.2	Erk. San Enst. Motor Tamir Atölyesi İkmali	08.06.1953	12.08.1953	18.425,76	21.925,29	---
40.3	Erk. San Enst. Demir Atölyesi ve Müştemilatı	25.02.1955	Bitmedi	334.433,90	---	165.141,92
41	Tokat Erkek Sanat Enst.	18.10.1955	Bitmedi	371.345,09	---	350.077,04
42	Tunceli Sabit Kurs Binası	09.10.1951	---	17.175,69	17.000,00	---
43	Van Erk. San. Enst. 2. Ksm.	30.04.1951	01.12.1951	162.353,78	159.377,26	---
44	Yozgat Erk. San. Enst.	09.02.1955	Bitmedi	441.521,50	---	398.058,68
45	Zonguldak Erk. San. Enst. Tesviye Atölyesi	18.10.1955	10.07.1955	81.703,23	90.615,32	---
46	Antalya Erk. San. Enst. Demir Atölyesi	07.12.1954	29.08.1955	97.201,49	94.088,19	---
47	Aydın Nazilli Kız Enst.	16.11.1953	12.11.1954	256.959,95	308.329,37	---

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12-1.

Tablo 10'da görüldüğü üzere, Demokrat Parti döneminde Türkiye'nin hemen hemen her iline farklı türde mesleki ve teknik eğitim kurumu açılmaya çalışılmıştır (CCA: 30.1.0.0/91.568.12-2). Bu okulların birçoğu eğitim-öğretim faaliyetlerini günümüzde de devam ettirmektedir. Bu dönemin

ortaöğretim kademesindeki okul sayısını artırma politikası bir taraftan takdirle karşılanmışsa da, bazı çevreler tarafından da eleştirilmiştir. Bunun sebebi; 1950'lere kadar lise sayısının azlığı nedeniyle mezun öğrencilerin en azından bir yükseköğretim programına girebilme imkânına sahipken, 1950-1960 yılları arasında nitelik göz ardı edilerek sadece okul sayısını artırma çabasının sonucu artan mezun öğrencilerin üniversite ve yükseköğretim kapılarında yığılmaya sebep olduğudur. Bu sorun taşrada yeni üniversiteler açılarak giderilmeye çalışılmış olsa da, günümüze kadar gelen sorun olmaktan çıkarılamamıştır.

4. Yetiştirme Yurtları ve Özel Eğitim Kurumları

Demokrat Parti döneminde özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocuklara yönelik çalışmalar da başlatılmıştır. 1951 yılında Sağlık ve Sosyal Yardımlaşma Bakanlığı'na bağlı olan Sağır-Dilsiz ve Körler Okulu 5822 sayılı Sağır, Dilsiz ve Körler Müessesesinin Milli Eğitim Bakanlığına Devrine dair kanun ile Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Bu Kanun, özel eğitimin Türk Milli Eğitimi'nin örgün eğitim çalışmaları arasında yürütülmesinin başlangıcını oluşturmuştur (Özsoy, 1983: 391). Ayrıca 1956 yılında çıkarılan 6660 sayılı Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun (Resmi Gazete, S.9242) ile güzel sanatların herhangi bir dalında özel yeteneği olan çocukların özel olarak eğitilmesi sağlanmıştır (Akyüz, 2007: 379). Ayrıca 1959 yılında öğrencilerin psiko-sosyal destek ihtiyacını karşılamak amacıyla Ankara, İstanbul, İzmir, Eskişehir, Erzurum, Adana ve Bursa gibi büyük şehirlerde Rehberlik Araştırma Merkezleri açılmıştır.

Gelişen şartlar içinde 1 Nisan 1953 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi'nin 54 sayılı kararı ile "Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği"⁷ hazırlanmıştır. 15 Mayıs 1957 tarihinde kabul edilen 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun (Resmi Gazete, S.9615) ise bu konudaki korunma ve işletme hükümlerini kapsamıştır. Bu kanun ile 1949 yılında çıkarılan 5387 sayılı aynı adlı kanunun (Resmi Gazete, S.7217) uygulamadaki aksaklıkları giderilmeye çalışılmıştır. Bu yıldan sonra korunmaya muhtaç çocuklar için yetiştirme yurtları açılmaya başlamıştır (Alaylıoğlu & Oğuzkan, 1976: 176). Açılan bu kurumlara ayrıca ödenekler çıkarılmıştır. Türkiye'de 1950 yılında 485 çocuğun barındığı sadece bir yetiştirme yurdu bulunmakta iken, 1957 yılında çocuk sayısı 3.799'a, yurt sayısı ise 36'ya ulaşmıştır. Yetiştirme yurtlarında görev yapan öğretmen sayısı ise 38'den 247'ye yükselmiştir. Buna bağlı olarak ödenek miktarları da 1950 yılında 500.000 lira iken, 1957 yılında 2.250.000 liraya yükselmiştir (CCA: 30.1.0.0/91.568.12.) (Tablo 11)

Tablo 11. 1950-1957 Yılları arası Yetiştirme Yurdu Sayısı, İşitme Engelli, Görme Engelli Okul, Öğretmen, Çocuk Sayısı ve Ödenek Miktarları

Yıllar	Yetiştirme Yurdu				İşitme Engelliler Okulu ve Yetiştirme Yurdu			Görme Engelliler Okulu ve Yetiştirme Yurdu			İşitme ve Görme Engelliler İçin Ayrılan Ödenek
	Yurt Sayısı	Öğretmen Sayısı	Çocuk Sayısı	Ödenek Miktarı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Çocuk Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Çocuk Sayısı	
1950	4	38	485	500.000	---	---	---	---	---	---	---
1951	10	84	1540	1.000.000	1	17	130	1	20	65	57.744
1952	17	134	1732	1.000.000	2	32	170	1	20	80	78.250
1953	21	163	2223	1.250.000	3	49	250	1	20	98	78.250
1954	26	197	2625	1.450.000	3	49	290	1	20	111	178.250
1955	32	231	3250	1.450.000	3	49	333	2	28	130	228.250
1956	35	245	3535	1.950.000	4	55	367	2	28	150	428.250
1957	36	247	3799	2.250.000	4	55	448	2	28	155	528.250
TOPLAM				10.850.000							1.577.244

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12.

⁷ Yetiştirme Yurtları, "anasız babasız, anası babası belli olmayan ve Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre haklarında korunma kararı alınan normal, anormal, sosyal olmayan ve engelli çocukların Devlet vesayeti altında bakılıp yetiştirildikleri, korunup barındırıldıkları (7-18) yaş grubu içine alan bir kurumdur" diye tanımlanmıştır.

5. Yükseköğretim

5.1. Fakülte, Yüksekokul ve Üniversiteler

Demokrat Parti 1950 yılında iktidarı devraldığında, Darülfünun'un lâğvedilmesiyle 1933 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi, 1946 yılında hizmete giren Ankara Üniversitesi ve 1943-1944 öğretim yılına kadar İstanbul Yüksek Mühendis Okulu olan, sonra da dört fakülte halinde faaliyete geçen İstanbul Teknik Üniversitesi olmak üzere üç üniversite mevcuttu. Demokrat Parti döneminde ise ilk olarak; 20 Mayıs 1955 tarih ve 6595 sayılı Ege Üniversitesi Adıyla İzmir'de Bir Üniversite Kurulması Hakkındaki Kanun (Resmi Gazete, S.9013) ile 27 Mayıs 1955 tarihinde tıp ve ziraat fakülteleri ile Ege Üniversitesi açılmıştır. (Almanak, 1986: 104.). Ardından 23 Ocak 1957 tarih ve 6887 sayılı Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin Kuruluş ve hazırlıkları Hakkında Kanun (Resmi Gazete, S.9521) çıkarılarak Ankara'da 1956-1957 öğretim yılında mimarlık ve mühendislik fakülteleriyle Orta doğu Teknik Üniversitesi açılmıştır. Bu üniversite 1957-1958 öğretim yılında idari ilimler fakültesi, 1960-61 öğretim yılında ise fen-edebiyat fakültesi eklenerek 4 fakülte halinde faaliyetine devam etmiştir. (CCA: 30.1.0.0/91.568.12-3)

Tablo 12. Üniversite, Öğrenci, Öğretim Üyesi Sayısı ve Bütçe Durumu

Yıllar	Üniversite Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretim Üyesi Sayısı	Bütçe Durumu
1949	3	20.329	1165	27.404.312
1950	3	20.636	1430	25.537.446
1951	3	21.728	1457	29.937.404
1952	3	20.603	1526	30.867.614
1953	3	20.994	1581	41.560.206
1954	3	21.506	1636	48.031.152
1955	4	29.384	1765	61.178.690
1956	5	32.209	1911	71.145.539
1957	5	32.209	1911	75.768.471

*Atatürk Üniversitesi 1958 yılında öğretime başladığı için bu tabloya dâhil edilmemiştir.

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.12-3

Demokrat Parti döneminde açılan diğer bir üniversite ise Erzurum Atatürk Üniversitesi'dir. Bu üniversitenin kuruluşuna 25 Şubat 1953 tarihinde çıkarılan 6059 sayılı Doğu Üniversitesi Kuruluş Hazırlıkları Hakkında Kanun (Resmi Gazete, S.8347) başlangıç teşkil etmiştir. 7 Haziran 1957 tarihinde çıkarılan 6990 Sayılı Atatürk Üniversitesi Kanunu (Resmi Gazete, S.9627) ise yasal mevzuatını tamamlayan asıl kuruluş kanunu olmuştur. (Ceyhan, 2004: 125). Üniversitenin kuruluş gerekçesi; Mustafa Kemal Atatürk'ün sağlığındaki fikirleri doğrultusunda Doğu Anadolu'da bir kültür merkezi oluşturulması, bölgenin sosyal, kültürel, ekonomik ve teknik bakımdan kalkınmasının sağlanması olduğu belirtilmiştir. Atatürk Üniversitesi 17 Kasım 1958'de tarım, fen ve edebiyat fakülteleri ile öğretime başlamıştır (Karamuk, 1973: 163).

Tablo 13. Atatürk Üniversitesi Ödenekleri

Yıllar	Ödenek
1951	11.814
1952	---
1953	724.114
1954	660.607
1955	5.578.500
1956	3.000.000
1957	3.000.000
TOPLAM	12.985.035

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.13

Atatürk Üniversitesi'ne ayrılan ödenekler 1951 yılından 1957 yılına kadar sürekli artış göstererek 12.985.035 liraya ulaşmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi halkının yükseköğretim ihtiyacını karşılaması bakımından çok önemli bir adım olan bu üniversitenin kuruluşu için harcanan ödenekler, dönemin ekonomik koşulları dikkate alındığında son derece önemli miktarlardır. (Tablo 13)

Yasal mevzuatı Demokrat Parti döneminde atılıp, kuruluş çalışmaları başlatılan diğer bir üniversite ise Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesidir. 27 Mayıs 1955 tarih 6594 sayılı Karadeniz Teknik Üniversitesi Adıyla Trabzon'da Bir Üniversite Kurulması Hakkındaki Kanun (Resmi Gazete, S.9013) kapsamında kurulan bu üniversite, 1963-1964 öğretim yılında temel bilimler fakültesi ile faaliyete geçmiştir. Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne gönderilen ödenekler ise 1956 yılından itibaren başlamıştır. Bu dönemde kayıtlara geçen ödenek miktarları 1956-1957 yıllarına ait olmak üzere toplam 1.000.000 liradır. (Tablo 14)

Tablo 14. Karadeniz Teknik Üniversitesi Ödenekleri

YILLAR	ÖDENEK
1956	500.000
1957	500.000
TOPLAM	1.000.000

Kaynak: CCA: 30.1.0.0/91.568.13

Demokrat Parti döneminde yükseköğretime yapılan diğer yatırımlar ise; 12 Ağustos 1959 tarihinde Ankara'da, 19 Ekim 1964'de İzmir'de açılan Yüksek Öğretmen Okulları'dır. Bu okullar, üniversitelerle işbirliği halinde liselerin öğretmen ihtiyacını karşılamaya çalışmışlardır (Sözer, 1991: 25). (Tablo 15) Diyanet İşleri Başkanlığı'nın müftü, vaiz gibi yüksek derecede öğrenim görmüş din görevlisi ihtiyacını karşılamak üzere 19 Kasım 1959 tarihinde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü açılmıştır. Ardından açılan diğer Yüksek İslam Enstitüleri ise sırasıyla: Konya (1962), Kayseri (1965), İzmir (1966), Erzurum (1969), Bursa (1975), Samsun (1976) olmuştur. Ayrıca 1955 yılında Ankara İktisadi ve Ticari ilimler Akademisi ve 1958 yılında Eskişehir'de Yüksek Ticaret Okulu açılmıştır. Bu okullar yükseköğretimde önemli görevler üstlenmiş, sonradan üniversitelere dönüştürülerek Türk Yükseköğretiminin gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. Son tahlilde; Demokrat Parti öncesi yüksekokul ve fakülteler toplamı 1949-50 öğretim yılında 34 iken, 1960-1961 öğretim yılında 55'e çıkmıştır⁸.

Tablo 15. Yüksek Öğretmen Okulu Öğrenci Sayıları

Yıllar	1949- 1950	1950- 1951	1951- 1952	1952- 1953	1953- 1954	1954- 1955	1955- 1956	1956- 1957
Öğrenci	40	7	19	21	38	64	65	75

*Yüksek öğretmen okulu öğrencileri üniversite öğrencileri olduklarından öğretmen sayısı ayrıca verilmemiştir⁹.

Demokrat Parti döneminde eğitim yatırımlarının bu denli yoğun oluşu elbette ki Genel Bütçeden Milli Eğitim Bakanlığı'na ayrılan payın artışı sayesinde olmuştur. Şöyle ki; 1950 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın bütçesi 176.444.000 iken, 1955 yılında % 211'lik bir artışla 372.358.000'e, 1960 yılında ise % 263 artışla 981.200.000 liraya yükselmiştir. Bakanlığın yatırım için ayırdığı harcamalar ise 1951 yılında 13.775.000 lira iken, 1955 yılında % 361'lik bir artışla 49.785.000, 1960 yılında ise % 377'lik artışla 188.000.000 liraya yükselmiştir (Kalaycı, 2004: 142). (Tablo 16)

⁸ Teknik Öğretmen Okulları: Kız ve erkek sanat okullarına atölye ve meslek dersi öğretmeni yetiştirmek amacıyla 1934-1935 öğretim yılında Kız Meslek Öğretmen, 1937-1938 öğretim yılında Erkek Meslek Öğretmen Okulları adıyla açılmışlardır. Bu okullardan, Erkek Meslek Öğretmen 1946-1947, Kız Meslek Öğretmen 1947-1948 öğretim yılından itibaren öğretim süreleri 3 yıldan 4 yıla çıkartılarak yüksekokul yapılmışlardır. 1955 yılında öğretim süresi 3 yıl olan Ankara Ticaret Öğretmen Okulu açılmıştır. Bu okul 1965 yılında Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu adını almış ve süresi dört yıla çıkarılmıştır.

⁹ Bu okulların bir kısmı Üniversite Fakültelerine bağlı olarak öğretimlerini devam ettirmişler, bazen de yüksekokulken fakülte haline getirilmişlerdir.

Tablo 16. Milli Eğitim'e Genel Bütçeden Ayrılan Ödenek

Yıllar	Genel Bütçe	Milli Eğitim	Oran(%)
1950	1.487.209.000	176.444.000	11,8
1955	2.940.727.000	372.358.000	12,6
1960	7.281.695.000	981.200.000	12,9

Kaynak: Kalaycı, 2004: 142

6. Sonuç

Demokrat Parti, iktidarda bulunduğu on yıllık süre içerisinde Milli Eğitime özellikle yeni inşa edilen eğitim kurumları ile katkıda bulunmaya çalışmıştır. Bu dönemde ilkokuldan üniversiteye, yetiştirme yurtlarından özel eğitim kurumlarına kadar eğitimin her kademesinde yatırım yapılmıştır. Bu yatırımlar ülke çapında her kentte gözle görülür olmuş, özellikle mesleki ve teknik eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması dikkat çekmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalarla öğretmen, öğrenci, okul sayısı üç kata yakın artış göstermiştir. İlk defa bu dönemde özel eğitim Milli Eğitim bünyesinde yer bulmuş, yetiştirme yurtları ayrı bir önem kazanmıştır. Ankara ve İstanbul dışında farklı kentlerde ilk defa üniversiteler açılmış, öğrencilerin yükseköğrenim imkânları arttırılmaya çalışılmıştır. Halkevlerinin kapatılmasının ardından oluşabilecek eksikliği gidermek amacıyla yaygın eğitim kurumları açılarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde teşkilatlandırılmışlardır. Kentlerde halk eğitim merkezlerinin açılması da yine bu dönemde olmuştur. Her ne kadar Demokrat Parti'nin eğitim politikalarının niteliği arttıramadığına dair eleştiriler yapılmış, politik tartışmalar yaşanmış olsa da, her derece ve türdeki okul sayısının ve okullaşma oranının önemli derecede artış göstermiş olması eğitim adına çok önemli bir başarı olmuştur.

Kaynakça

Arşiv Kaynakları

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/91.568.12.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-1.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-2.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-3.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-4

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-5

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-6.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-8.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-9.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-10.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-11.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-12.

CCA, 30.1.0.0/91.568.12-13.

Resmi Kaynaklar

T.C. Resmi Gazete (7217, 27 Mayıs 1949)

T.C. Resmi Gazete (7880, 9 Ağustos 1951)

T.C. Resmi Gazete (8625, 4 Şubat 1954)

T.C. Resmi Gazete (9013, 27 Mayıs 1955)

T.C. Resmi Gazete (9242, 24 Şubat 1956)

T.C. Resmi Gazete (9521, 29 Ocak 1957)

T.C. Resmi Gazete (9572, 29 Mart 1957)

T.C. Resmi Gazete (9615, 24 Mayıs 1957)

T.C. Resmi Gazete (9627, 7 Haziran 1957)

Araştırma Eserleri

Akyüz, Y. (2007), *Türk eğitim tarihi M.Ö.1000-M.S.200*. Ankara: Pegem Yayınları.

Alaylıoğlu, R. & Oğuzkan A. F. (1976), *Ansiklopedik eğitim sözlüğü*, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.

Almanak-Türkiye (1986), İstanbul: Milliyet Yayınları.

Altıntaş, A. (1993) Tıphane-i Amire ve 14 Mart Tıp Bayramı. *Tarih ve Toplum*, XX (117), 45-56.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (1967), *Milli eğitim hareketleri 1927-1966*, Ankara.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (1973), *Milli eğitimde elli yıl 1923-1973*, Ankara.

Ceyhan, E. (2004), *Türk eğitim tarihi kronolojisi*, Edirne: Ulusal Bellek Yayınları.

Cicioğlu, H. (1983), *Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk ve ortaöğretim*, Ankara. DTCF Yayınları.

Ekinci, Y. (1992), *Makaleler*, İstanbul: MEB Yayınları.

Gedikoğlu, Ş. (1971), *Evreleri, getirdikleri ve yankılarıyla köy enstitüleri*, Ankara: İş Matbaacılık ve Ticaret.

Karamuk, Z. (1973), *Cumhuriyetin ellinci yılında milli eğitimimiz*, İstanbul: MEB Basımevi.

Kalaycı, N. (2004), *Cumhuriyet döneminde ilköğretim hükümet programları ve uygulamalar*, İstanbul: MEB Yayınları.

Koçer, H. A. (1967), *Türkiye'de öğretmen yetiştirme problemi (1848-1967)*, Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.

Özsoy, Y. (1983), *Özel Eğitim. Cumhuriyet döneminde eğitim*, İstanbul: MEB Yayınları.

Sakaoğlu, N. (1992), *Cumhuriyet dönemi eğitim tarihi*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Sözer, E. (1991), *Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışlarını kazandırma bakımından etkinliği*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tangülü, Z. (2012), Demokrat Parti dönemi eğitim politikaları 1950-1960. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar, 10(2), 389-410.

Extended Abstract

The period of the Democratic Party in the history of the Republic (1950-1960) is seen as a period when Turkey has become different in all areas. During this period, when education investments were intense, there were very significant improvements in the number of teachers, students and schools. Since the establishment of the state of the Republic of Turkey, state leaders have made efforts to educate citizens as educated. Sensitivity to this issue was addressed separately in terms of both quantity and quality, and the number of educational institutions was also tried to increase in line with the population growth. In order to meet the need for education, different educational institutions have been opened, including formal, non-formal and vocational-technical. It has been tried to raise people who will contribute to the development of the country in all fields.

During this period, institutions at all levels of education, from primary school to university, showed positive development both in terms of quantity and quality. During this period, the number of primary schools, secondary schools and high schools increased nearly two times, while the number of teachers and students tripled. Vocational and technical schools have been opened at the secondary and high school levels. It is aimed to develop students professional skills and become productive citizens in the shortest possible time. These studies have been widely disseminated throughout the country. For the first time in 1952, the Bureau of Public Education was established within the Ministry of National Education for non-formal education and public education centers began to be opened in cities since 1956. Apart from Istanbul and Ankara, universities in different provinces (Middle East Technical University, Aegean University, Ataturk University and Black Sea Technical University) have been established and very important investments have been made in higher education in order to gain trained manpower. As in previous years during the Democratic Party period, primary schools are affiliated with the Ministry of Education and are schools whose facilities and expenses are covered by state and provincial budgets. These schools are: A) Schools with Teachers: 5-year schools run by noble and substitute teachers. B) Schools with Teachers and Instructors: 5-year schools with teachers and instructors who actually work at the school. C) Schools with Teachers: It consists of three-year schools run by instructors. Between 1950 and 1960, the number of Primary Schools in the cities and villages doubled. The number of primary schools with teachers in the villages has increased significantly. During this period, there is a very significant difference in the number of students enrolled in the school at the age of 7 compared to previous years. In 1950, the total population of 7-year-old girls and boys was 467,992. Of this population, 332,748 are enrolled in primary school. Although the 7-year-old population nearly doubled in 1960 to 812,306, 657,179 of this population were enrolled in primary school. Despite the population growth, the number of registered students has increased. In those years, when girls were generally disadvantaged in terms of educational opportunities, the rate of enrollment in school increased during this period, depending on the rate of population growth, as can be seen in the table.

Especially the investments made for Village Schools between 1950 and 1957 are noteworthy. In 1949, the number of primary schools was 1,482 in cities and 15,836 in villages, while in 1960 this number reached 1,888 in cities and 17,874 in villages. Investment in village schools, which have twice the number of Primary School students in the city, has steadily increased over the years. In the 1949-1950 academic year, the allowance was 7,981,899 pounds, while in 1960, this allowance increased nearly five times to 38,000,000 pounds. During this period, there are also schools that teach foreign languages opened by the Ministry of Education. From the 1965-1966 academic year, evening secondary schools were started to operate for those who could not continue their education during the day. In the academic year 1953-1954, multi-purpose schools were opened in order to eliminate the difficulties faced by students who have completed primary school in their professional orientation and the weight of vocational education. These were converted into men's secondary arts secondary school with changes to the curriculum starting from the 1959-1960 school year. The type and number of schools in secondary education have developed in line with the investment allowances allocated by the Ministry of Education. During this period, the construction of vocational and Technical Secondary Education Institutions was started extensively throughout the country. One of the important reasons for this is the need to train technical and intermediate elements for the use of many technical tools and machines, especially agricultural machines, received within the framework of foreign aid received from the United States. During the period of the Democratic Party, work was started on children in need of special education and protection. In 1951, the school for the Deaf-Dumb and Blind, which is affiliated to the Ministry of Health and social assistance, was transferred to the Ministry of National Education by law 5822. This law was the beginning of the implementation of special education among the formal education activities of the Turkish National Education. The law No. 6972 on children in need of protection, adopted on 15 May 1957, covered the provisions of protection and enterprise in this regard. With this law, the implementation of the law No. 5387, enacted in 1949, tried to eliminate the failures. After this year, Foster dormitories for children in need of protection began to be opened.

When the Democratic Party took power in 1950, there were three universities: Istanbul University, which was founded in 1933, Ankara University, which opened in 1946, and Istanbul Technical University, which opened in the 1943-1944 academic year. The first university opened during the Democratic Party period is Ege

University, which started its operations in Izmir. Later, in the 1956-1957 academic year, Middle East Technical University, Erzurum Ataturk University on November 17, 1958, and the Black Sea Technical University, which was accepted to open in Trabzon in 1955. Other investments in higher education are the higher teacher's School, which opened in Ankara on August 12, 1959. Another higher teacher's School was opened in Izmir on October 19, 1964. These higher teacher schools, in cooperation with universities, have tried to meet the teacher needs of high schools. On November 19, 1959, the Istanbul Higher Islamic Institute was opened to meet the needs of the Religious Affairs presidency of the Mufti, preacher, and highly educated clergy. Others were established in Konya (1962), Kayseri (1965), Izmir (1966), Erzurum (1969), Bursa (1975), Samsun(1976) respectively. The total number of colleges and faculties was 34 in the 1949-50 academic year and 55 in the 1960-61 academic year. During the Democratic Party period, the amount of appropriations allocated from the general budget to National Education is periodically increased. Although the share allocated from the general budget seems to be very small increases when examined in terms of proportion, the difference between 1950 and 1960 was close to five times in terms of quantity.